

Naznaczeni Tischnerem str. 15

TYGODNIK Podhalanski

ROK XVIII NR 44/980
CENA: 2,80 zł (w tym 7% VAT) USA \$ 3
30 października 2008 r.

Nr indeksu 379417
ISSN 1231-5818

WYJAZDUJE SIĘ NA PODHALU, ORAWIE, SPISZU, W CHICAGO I W TORONTO

Jurek Jurecki

PUSTOS TANY ZJEDNOCZONE

Setki opuszczonych przez górali domów od lat niszczyje na Podhalu. Tę wieś na wzgórzu stworzyliśmy wyłącznie z takich budynków.

W idok ogromnego, dwu-trzy piętrowego domu robi wrażenie, zwłaszcza gdy jest pięknie wystawiony, ma postojną dachówkę z widokiem na Tatry i polną świeżości, opuszczony, umiera. - *Jest coś strasznego w pustym domu. Zwłaszcza gdy opada zmrok, ciarki przebiegają po plecach. Ten obok mojego domu stoi niezamieszany od 25 lat. Nikt nie żyje w nim, zerwał krzakami, niedługo odpadnie kłoda - tak przetwarzała - opowiada pani Maria z Czarnego Dunajca.*

Domy niszczyją

Ostatnie ich liczbę można ocenić na kilkadziesiąt. Wiosnowo gniazda są już jednak, że jest ich grubo ponad tysiąc. Opuszczone domy należą do górali, którzy wyjechali do Ameryki. Większość budynków albo już popada w ruinę, albo stanie się to w krótkim czasie. Bywa, że budynkiem opiekują się sąsiedzi albo rodzina. - *Nasi w Ameryce najczęściej pracują jako ogrodnicy albo kucharze, żeby płacić dom, ale co tam ludzie mogą, jak sami ledwo chodzą? Pusty nieogrzewany budynek trudno utrzymać w dobrym stanie. Wilgoć robi swoje - uważa Kazimierz Dziurki, były poseł z ziemi podhalańskiej. - Dom popada w ruinę. Budynki zasłaniają krzakami, trawą, upok podhalańskie miejscowości. Najbardziej niebezpiecznym to nie kwiecie niedźwiadzia. Koszenie trawy albo naprawa płotu to nie jest wydatek dla górali*

Ameryce. Prawdopodobnie wielu właścicieli nie ma czasu albo utraciło całkiem kontakt z krajem, żeby zadbać o porządki w Polsce dom. Przy drodze z Czarnego Dunajca do Chochołowa stoi posiadłość z ogrody. Jej właścicielem jest młody kardiolog, właściciel kliniki pod Nowym Jorkiem. - *Tu już dawno nikt nie żyje - umiera się sąsiedzi posesji. Via a via niego jeszcze większy dom z ogrody Dały ogrody. Tuż przy bramie bocian na śniegu w gnieździe. Właściciele pewnie nieprędko znajdą czas, żeby tu się pojawić. Mają sieć sklepów w Chicago.*

Umarłe miasto

Bywa, że opuszczone domy stoją tak obok siebie. Wiele z nich ma powybijane okna. Robi to przygnębiające wrażenie. Spacer po niektórych uliczkach w Wroblówce, przy których są takie miejsca, przypomina spacer po umarłym mieście. Tęgo obrazu dopełnia jeszcze widok spalonych gospodarstw. Przed wielu laty ktoś podpalił porzucone przez górali domy. Do dziś pozostały po nich zgłiszczona. Na niektórych budynkach są stare ślady próby inwentaryzacji amerykańskich gospodarstw. Ktoś białą farbą nadawał im kolejny numer z dopiskiem „USA”. Najbardziej wydatne wieś znajdują się w rejonie Czarnego Dunajca. W niektórych mieszkają lokatorzy domy te od czasu inwazji wyglądają - *Wynajmują dom od 2004 roku - opowiada pani Zofia, lokatorka domu jednej z nowotarskich wsi.*

dokończenie str. 12

MOBILNA

AUTOREMO CENTRUM MOTORYZACYJNE

Nowy Targ, ul. Szallarska 170, Bukowina Tatrzańska, ul. Kościuszki 183
tel. 018 261 02 12, 0 18 261 02 22, 918 261 02 43, 018 264 14 80, 018 200 12 12